

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

876

Vragen van het lid **Bruyning** (Nieuw Sociaal Contract) aan de Minister voor Rechtsbescherming over *de meldbriefprocedure, die de rechtspraak gebruikt om zittingen te voorkomen als een verlening van een ondertoezicht of uithuisplaatsing wordt verzocht* (ingezonden 18 januari 2024).

Antwoord van Minister **Weerwind** (Rechtsbescherming) (ontvangen 26 januari 2024).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het artikel dat is verschenen in het Nederlands Juristenblad over de zogeheten «meldbriefprocedure», die gebruikt wordt om rechtszittingen te voorkomen als een verlenging van een ondertoezichtstelling of uithuisplaatsing wordt verzocht?¹

Antwoord 1

Ja, hiervan heb ik kennisgenomen.

Vraag 2

Herinnert u zich de initiatiefnota «Recht doen waar recht ontbreekt» van Omtzigt c.s., waarin de indieners hun zorgen uiten over deze gang van zaken?

Antwoord 2

Ja, dat kan ik mij herinneren.

Vraag 3

Hoeveel zaken zijn in de afgelopen vijf jaar met een meldbriefprocedure afgedaan en kunt u hierin een splitsing maken van zaken met een onderzochttoezichtstelling en zaken met een uithuisplaatsing?

Antwoord 3

In de systemen van de Rechtspraak wordt geregistreerd of zaken met of zonder zitting worden afgedaan. Als een zaak zonder zitting wordt afgedaan zal dit vaak samenhangen met een meldbrief. Kortgezegd een brief die uitgaat naar ouders (en kinderen) met de mededeling dat er een verzoek tot verlenging van een ondertoezichtstelling dan wel machtiging uithuisplaatsing is ingekomen en waarin hen de mogelijkheid wordt geboden kenbaar te

¹ Nederlands Juristenblad, 12-01-2024.

maken of een mondelinge behandeling ter zitting in hun ogen gewenst is. Er kunnen ook andere redenen zijn voor het afzien van een zitting. In de registratie wordt onderscheid gemaakt tussen zaken met een ondertoezichtstelling en zaken met een uithuisplaatsing. Verlenging van een uithuisplaatsing kan alleen als er ook een ondertoezichtstelling is uitgesproken. In de periode 2020–2023 werden jaarlijks ongeveer 12.000 verlengingsverzoeken ingediend, waarvan gemiddeld iets minder dan 4.000 verzoeken zonder zitting werden afgedaan.

Vraag 4

Hoe verhoudt dat aantal zich procentueel ten op zichte van het aantal verlengingsverzoeken dat wel na een mondelinge behandeling wordt afgedaan?

Antwoord 4

Over de periode 2020–2023 werd gemiddeld iets meer dan 70% van de zaken met zitting afgedaan, en iets minder dan 30% zonder zitting.

Vraag 5 en 6

Is er in de zaken die zonder behandeling op zitting zijn verlengd wel de gevraagde en passende hulp ingezet en hoe wordt dit gemonitord? Zitten er verschillen in het wel of niet inzetten van hulp in de zaken die met behulp van de meldbriefprocedure zijn afgedaan en zaken die wel mondeling op zitting zijn behandeld?

Antwoord 5 en 6

Er zijn geen registraties beschikbaar over het aantal zaken waarin wel of geen hulp is ingezet.

Als de kinderrechter op basis van het verzoekschrift constateert dat (nog) geen hulp is ingezet, kan dit voor de kinderrechter reden zijn om het verzoek mondeling te behandelen op zitting en de medewerker van de GI hierop te bevragen, ook als de ouder niet heeft gereageerd op de meldbrief of heeft aangegeven dat een zitting wat hem betreft niet nodig is.

Een kinderrechter heeft ook de mogelijkheid om een vinger aan te pols te houden, bijvoorbeeld door het verzoek voor kortere duur toe te wijzen.

Vraag 7

Kan de kinderrechter bij een verlenging zonder mondelinge behandeling volgens u op basis van enkel de stukken in voldoende mate toetsen of de inbreuk die met kindbeschermingsmaatregelen wordt gemaakt op het gezinsleven noodzakelijk is in een democratische samenleving, zoals op grond van artikel 8 lid 2 Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) is vereist,? Zo ja waarop baseert u die conclusie?

Antwoord 7

Bij verlengingsverzoeken kan de verzoeker, in de meeste gevallen is dat de GI, aangeven dat een mondelinge behandeling niet nodig wordt geacht, omdat betrokkenen het eens zijn met het verzoek. Alleen in die gevallen wordt eventueel de meldbrief verzonden. Het is de kinderrechter die uiteindelijk beslist of een zitting wordt gehouden. Daartoe maakt de kinderrechter bij ieder verzoek opnieuw de afweging of hij op basis van de beschikbare informatie in de stukken geïnformeerd en onderbouwd kan beslissen op het verzoek, daarmee ook toetsend of een inbreuk op het gezinsleven gerechtvaardigd is. In hoeverre dat lukt op basis van de beschikbare stukken of dat een mondelinge behandeling daartoe nodig is, zal daarom per geval verschillen.

Vraag 8

Hoe groot is de vergoeding per jaar die aan een gecertificeerde instelling wordt betaald voor een verlenging?

Antwoord 8

Een GI wordt per maatregel voor kindbescherming bekostigd door de gemeente. Daarbij wordt door de gemeente veelal een gemiddeld tarief per jaar per maatregel gehanteerd. Bij de meeste GI's geldt daarbij een apart tarief voor het eerste jaar van de OTS, voor het vervolg na het eerste jaar

OTS en voor de voogdij. In dit decentrale veld stelt de gemeente dit tarief vast; het tarief kan dan ook per gemeente verschillen. Wanneer een maatregel voor kindbescherming door de rechter wordt verlengd, wordt de GI conform het afgesproken tarief bekostigd voor zolang de maatregel (in dat jaar) loopt.

In oktober 2023 hebben het Rijk en de VNG bestuurlijke afspraken² gemaakt over de invoering van landelijke tarieven voor de uitvoering van maatregelen voor kindbescherming, die uiterlijk eind 2025 gerealiseerd moet worden. Indien een gemeente al in 2024 een GI conform dat landelijk tarief zou bekostigen, dan zouden de volgende tarieven gelden voor een eerste dan wel volgend jaar: OTS € 13.525 per jaar, voogdij € 10.342 per jaar.

Vraag 9

Is het juist dat er voor de meldbriefprocedure geen wettelijke grondslag (meer) is die dit mogelijk/toelaatbaar maakt, omdat gelijktijdig met wetsvoorstel Kamerstuk 35 348 (de invoering van de wettelijke verankering) wetsvoorstel Kamerstuk 36 123 (de schrapping van de wettelijke verankering) inwerking is getreden? Zo ja, wat vindt u hiervan?

Antwoord 9

In het wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, het Burgerlijk Wetboek en enige andere wetten (tegenaan huwelijkse gevangenschap en enige andere onderwerpen) onder Kamerstuknummer 35 348 werd in eerste instantie een grondslag geboden voor een al lang bestaande en in het Procesreglement Civiel jeugdrecht geregelde praktijk om in een deel van de zaken gebruik te maken van de zogenoemde meldbriefprocedure. In verband met de discussie over versterking van de rechtsbescherming in de jeugdbescherming is besloten deze verankering te schrappen uit het wetsvoorstel door middel van de novelle bij dit wetsvoorstel onder Kamerstuknummer 36 123. Het Procesreglement Civiel jeugdrecht is als grondslag voor de meldbriefprocedure in stand gebleven.

Vraag 10

Bent u het eens met de uitspraak in het artikel uit het Nederlands Juristenblad dat onder artikel 6 EVRM ontwikkelde jurisprudentieprincipes duidelijk wordt dat de meldbrief kan worden beschouwd als een ontoelaatbare beperking van het recht op (effectieve) toegang van de ouders tot de rechter? Waarom wel of waarom niet?

Antwoord 10

Ik ben het eens dat ouders en belanghebbenden effectieve toegang tot het recht moet worden geboden. Ook de rechtspraak vindt het recht op een effectieve toegang tot de rechter vanzelfsprekend van groot belang. Het Landelijk Overleg Vakinhoud Familie- en jeugdrecht (LOVF) heeft in overleg met mijn ministerie aangegeven hoge prioriteit te geven aan het zoeken naar een alternatief voor de meldbriefprocedure in de huidige vorm, mede ook naar aanleiding van het reflectierapport «Recht doen aan kinderen en ouders».

Met dit alternatief wordt in de eerste plaats beoogd de rechtsbescherming van ouders en kinderen en hun effectieve toegang tot de rechter beter te waarborgen en tegelijkertijd negatieve neveneffecten zo veel mogelijk te voorkomen. Denk daarbij aan de ervaren emotionele belasting van een zitting voor ouders terwijl een zitting voor hen niet had gehoeven, een (drukbezette) jeugdzorgmedewerker die op zitting komt terwijl de ouders er niet zijn, of het verlies aan zittingscapaciteit voor zaken waarin de ouder niet verschijnt.

Vraag 11

Bent u het ermee eens dat er door de sociale omstandigheden van veel ouders er veel redenen zijn om geen gebruik te maken van de meldbriefprocedure en dat de organisatorische en financiële belangen geen voorrang mogen hebben op de rechten van de ouders? Waarom wel of waarom niet?

² Kamerstuk 31 839, nr. 986

Antwoord 11

Ja. In het ene geval heeft de ouder de meldbrief gelezen, begrepen en weloverwogen de keuze gemaakt om geen zitting te willen. In het andere geval heeft de ouder mogelijk niet de cognitieve en praktische vaardigheden om een weloverwogen afweging te maken. Ik onderken dus dat er gevallen zijn waarin ouders onvoldoende zelfredzaam zijn om adequaat te reageren op een verzoek om een kindbeschermingsmaatregel.

Vraag 12

Kunt u deze vragen beantwoorden voor het wetgevingsoverleg Jeugd van de begrotingen Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Justitie en Veiligheid (J&V) 2024 van 29 januari 2024?

Antwoord 12

Ja.